

TÜRKÇENİN BULGARCAYA ETKİSİ KONULU BAZI YAYINLAR KAYNAKÇASI (1)

Bülent Ağaođlu

3.12.2018

KAYNAKÇALAR

Eminov, Ali: Bibliography: Turkish Language and Dialects in Bulgaria.

http://www.academia.edu/3292360/Bibliography_Turkish_Language_and_Dialects_in_Bulgaria

Karasu, Abidin: "İv. Bölüm: Türk Dilinin Bulgar Diline Ve Balkan Dillerine Tesiri İle İlgili Yapılmış Çalışmalar". 39–54ss. İçinde: **Çağdaş Bulgar dilindeki Türkçe kelimeler Bulgarca–Türkçe ortak söz varlığı / Turkish words in the modern Bulgarian language, Bulgarian–Turkish common vocabulary /** Kocaeli Üniversitesi / Yüksek Lisans / Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature

Karasu, Abidin: "Kaynakça". İçinde: **Tarihsel süreç içinde Balkan dillerinin Türk dili ve kültürüyle ilişkisi (Sırpça–Makedonca–Bulgarca) / The historical process of the turkish language in the connection between the Balkan language and culture(Serbian– Macedonian– Bulgarian) //** Kocaeli Üniversitesi, 2014. Doktora // Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature. 632–671. yy.

Karasu, Abidin : "Türk Dilinin Balkan Dillerine Tesiri İle İlgili Yapılmış Çalışmalar". İçinde: **Tarihsel süreç içinde Balkan dillerinin Türk dili ve kültürüyle ilişkisi (Sırpça–Makedonca–Bulgarca) / The historical process of the turkish language in the connection between the Balkan language and culture(Serbian– Macedonian– Bulgarian) //** Kocaeli Üniversitesi, 2014. Doktora. 23–36ss.

BAZI YAYINLAR

Eren, Hasan (1974). "Turskite zaemki v bŭlgarskiya ezik i mestnite turski govori," Bŭlgarski Ezik, 24: 409–414.

Eren, Hasan (1979). "Turski prinosi kŭm Bŭlgarski etimologiĉen reĉnik." In Izsledvaniya vŭrkhu Istoriyata i Dialektite na Bŭlgarskiya Ezik. Sbornik v Pamet na Kiril Mirĉev. Soifa: BAN, pp. 160–163.

Eren, Hasan (1986). "Bulgarians and the Turkish language." In Turkish Presence in Bulgaria. Ankara: Publications of the Turkish Historical Society, 7 (87): 1–14.

Eren, Hasan: "Bulgarlar ve Türk dili", Bulgaristan'da Türk Varlığı, TTK, Ankara 1985, 9. s.).

Friedman, Victor (1977). "On the semantic and morphological influence of Turkish on Balkan Slavic." In Papers from the Fourteenth Regional Meeting, Chicago Linguistic Society. Gadzhanov, D. G. (1912).

Friedman, Victor (2003). Turkish Influence in Macedonia and Beyond: Studies in Contact, Typology, and Other Phenomena in the Balkans and the Caucasus. Wiesbaden: Harrassowitz.

Friedman, Victor: Review of Alf Grannes, Turco–Bulgarica. Articles in English and French concerning Turkish influence on Bulgarian.

<http://mahimahi.uchicago.edu/media/faculty/vfriedm/Rev048Friedman98.pdf>

Grannes, Alf (1988). "Influence du turc sur la bulgare," Bulletin de Liaison , 7, Centre d'Etudes Balkanique, (Paris), pp. 3–20.

Grannes, Alf (1989). "Turkish influence on Bulgarian," International Journal of Turkish Studies , 4 (2): 223–239.

Grannes, Alf (1996). *Turco-Bulgarica: Articles in English and French Concerning Turkish Influence on Bulgarian*. Wiesbaden: Harrassowitz.

Grannes, Alf : **Turco-Bulgarica : articles in English and French concerning Turkish influence on Bulgarian**. Wiesbaden : Harrassowitz, 1996. / ix, 320 p. ; 24 cm. (Turcologica ; Bd. 30). "The collection consists of twelve articles (1-286), a list of abbreviations (287-91) ** <http://www.amazon.com/Turco-Bulgarica-concerning-influence-Bulgarian-Turcologica/dp/3447038195>.

İçindekiler: <http://mahimahi.uchicago.edu/media/faculty/vfriedm/Rev048Friedman98.pdf>

<http://siba-ese.unisalento.it/index.php/palaver/article/download/14279/12444>

Johanson, Lars : *Bulgarca Ve Türkçe'de Dolaylamalar (Indirectives) Üzerine*. İlmî Araştırmalar 7, İstanbul 1999. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/73275>

Karasu, Abidin: *Negative and Positive Adjectives for Man and Woman Transferred to Bulgarian from Turkish*, "The 56th Meeting of the Permanent International Altaistic Conference (PIAC) ", (2013)

Karasu, Abidin: **Tarihsel süreç içinde Balkan dillerinin Türk dili ve kültürüyle ilişkisi (Sırpça-Makedonca-Bulgarca) / The historical process of the turkish language in the connection between the Balkan language and culture(Serbian- Macedonian- Bulgarian) // Kocaeli Üniversitesi, 2014. Doktora // Dilbilim = Linguistics ; Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature. (Kaynakça: 632-671. yy.)**

Lindita Xhanari (Latifi), Kledi Satka (Shegani) University of Tirana "Balkan Turkisms" and their lexical and grammatical features. *Palaver Palaver* 3 n.s. (2014), n. 2, 175-196 e-ISSN 2280-4250 DOI 10.1285/i22804250v3i2p175 <http://siba-ese.unisalento.it>, © 2014 Università del Salento

Miklosich, F., *Die Türkischen Elemente in den südost- und osteuropäischen Sprachen (Griechisch, Albanisch, Rumunisch, Bulgarisch, Serbisch, Kleinrussisch, Grossrussisch, Polnisch)*, Wien 1884-1890.

Vrabie, Emil: kitap incelemesi: *Turco-Bulgarica. Articles in English and French concerning Turkish Influence on Bulgarian* (by Alf Grannes), Emil Vrabie (pp. 206-07). In: *BALKANISTICA* 13, Special Millennial Issue - 2000. <http://connection.ebscohost.com/c/articles/36240835/turco-bulgarica-articles-english-french-concerning-turkish-influence-bulgarian>

Xhanari, L.: "Balkan Turkisms" and their lexical and grammatical features. <http://siba-ese.unisalento.it/index.php/palaver/article/download/14279/12444>

Yalçın, Emrullah (2009), "Türk-Bulgar Ortak Kültürü", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı. 43, Bahar, s. 555-576. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/1142/13391.pdf>

Yenisoy, Hayriye Memova-Süleymanova, *Za turtsizmite v publikatsivata na Zahari Stoyanov*, ("Godişnik na Sofiyskiya Universitet, Fakultet po klasiçeski i novi filologii", Sofya, 1976, LXX/, ss.57-70.). Gazeteci-yazar Z. Stoyanov'un (1851-1889) makalelerinde geçen Türkçe öğeleri inceler.

Yenisoy, Hayriye Süleymanoğlu, *Türk-Bulgar dil ilişkilerinde başlıca dönemler*, ("Balkanlar'da Türk Kültürü", Bursa VIII/30, Ocak-Mart 1999, ss.35-38., devamı var.)

Yenisoy, Hayriye Süleymanoğlu, *Türk-Bulgar dil ilişkilerine toplu bir bakış*, ("Türkiye'de Sosyal Bilimlerin Gelişmesi ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sempozyumu", bildiriler, 24-26 Nisan 1996'dan ayırması, Ankara, 1998, ss.367-384.)

Zhobov, Vladimir – Georgi Kolev –Petyr Shishkov: Aspects of Turkish Influence on Bulgarian Dialect.
<http://koreanstudies.bg/node/96>

ALINTILAR

“Türkçenin Bulgarcaya etkisi hakkında da birçok çalışma yapılmıştır: Stefan Mladenov (1880–1963), Bulgarca’daki eski ve yeni Türkçe alıntılarla uğraşmıştır. Verojatni i mnimi ostar’ci ot ezika na Arparu bulgari v novobulgarska rex. Godišnik na Sofijskija Universitet. Istoriko–filologixeski fakultet 17, 1921, 201–288; Prof. B.Conev, Turski dumi v bulgarski ezik, Godišnik na Sofijskija univerzitet, Istorikofilologixeski fakultet XXV, 4; Kiril Mirxev, Za sudbata na turcizmite v bulgarski ezik, Izvestija na Intituta za Bulgarski ezik, kn. II (1952), 117–127”

<http://www.ukid.org.tr/uploads/FCK/file/kitaplar/gora3.pdf>

“Türkçenin Bulgarcaya etkisi hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Bu konuda yazılar yayımlayan iki bilim adamının adlarını burada anmak gerekir: Stefan Mladenov ve Emil Boev. Stefan Mladenov’un şu çalışması önemlidir: ‘Verojatni i mnimi ostar’ci ot ezik ana Arparu bulgari v novobulgarska reč’. Godišnik na Sofijskija Universitet. İstoriko–filologičeski fakultet 17, 1921, s.201–288. Emil Boev’in çalışmaları şunlardır: За предтурското тюркско влияние в българския език–още няколко прабългарски думи (Za predturskoto tyurksko vliyanie v bilgarskiya ezik–ošte nyakolko prabilgarski dumi), (Bulgarcada Osmanlı Öncesi Türkçenin Etkileri–Birkaç Protobulgarca Kelime Daha)–Български език, 1965, kn. 1, s.3–17; За българско–тюркските езикови връзки (Bulgar–Türk Dil İlişkilerine Dair), Известия на Института за български език, 16, 1968, s. 177–188.”. <http://www.bosnahersek.ba/turk-dilinin-bosnakca-ile-iliskileri-ve-abdulah-skaljic/>

“Türk kültürünün Osmanlı dönemi Balkanlarındaki tesirini dil ve edebiyatta da görmek mümkündür. Yazar Sofroniy Vračanski (1739–1813), Şehirlerde yaşayan Bulgarların, Türkçeyi Bulgarcadan daha iyi bilmelerinden dolayı, eserlerinde Türkçe kelimelere yoğunluk verdiğini ifade etmiştir (Yalçın 2009, 572). Türkçenin Bulgar Şehirlerindeki tesirini belirten bir diğer yazar, İvan Vazov’dur. XIX asrın ortalarında yaşayan Vazov, Bulgar Şehirlerinde konuşulan dil için “Şehirlerimizde konuşulan dil neredeyse yarı Türkçe idi” tespitinde bulunmuştur (Karaağaç 2009, 201).” http://turkishstudies.net/Makaleler/2117980267_2_ıyiyolfatih-kesmeciahmet_t.pdf

“Türkçe kelimelerin Balkan dillerindeki niceliği ve halk kültüründeki etkisi topluluktan topluluğa fark etmektedir. Balkan Slavcası diyebileceğimiz; Boşnakça, Sırpça ve Hırvatçada bulunan Türkçe kelimeleri, semantik, morfolojik açıdan inceleyen ve bu kelimelerin söz konusu dillerdeki değişimini ele alan en kapsamlı çalışma, Abdullah ŞkaljiĤ’in 1966 yılında yayınladığı “Turcizmi u Srpsko–Hrvatskom Jeziku/ Sırpça ve Hırvatçada Bulunan Türkçe Kelimeler Sözlüğü” isimli çalışmadır. ŞkaljiĤ, bu dillerde 8.878 kelime ve 6.878 terim tespit ettiğini vurgulamaktadır (ŞkaljiĤ 1966, 23). Arnavutçada bulunan Türkçe kelimeler üzerinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır, Tahir Dizdari’nin araştırmalarında Arnavutçada tespit edilen Türkçe kelime sayısı 4406 adettir (Kadiu–Abdiu, 2009: 1230). Ġlaz Metaj, 2009 yılında yayınladığı “Orientalizmat” isimli sözlükte 3600 kelime tespit etmiştir (Metaj 2009, 7). Son çalışmalar, Arnavutçadaki Türkçe kelimelerin sayısının 5.000 civarında olduğunu göstermektedir (Bayraktar 2009, 1086). Diğer Balkan dillerindeki Türkçe kelimelerin sayısı üzerine çeşitli araştırmalar yapılmış olmakla birlikte; Sırpça, Hırvatça, Boşnakça ve Arnavutçadaki Türkçe kelimeler üzerine yapılan çalışmalar kadar kapsamlı değildir. Bu sebeple Romence, Rumca ve Bulgarcadaki Türkçe söz varlığı hakkında gerçeğe yakın bir rakam ifade etmek güçtür. İvan Gaberov, 1998 yılında yayınladığı “Reçnik na Çujdite Dumi v Bilgarskiy/ Bulgarcadaki Yabancı Sözcük Sözlüğü”nde Bulgarcada 3548 Türkçe kelimenin günümüzde kullanıldığını ifade etmektedir (Karadağ 2009, 201)”

http://turkishstudies.net/Makaleler/2117980267_2_ıyiyolfatih-kesmeciahmet_t.pdf

“Bulgarca: Türkçenin Bulgar diline etkisi Benü Tsonev (33) gibi ünlü bilginler tarafından araştırılarak Türkçe alıntılar semantik açıdan gruplandırılmıştır. İkinci Dünya Savaşından sonra Dil etkileşimi konusunda çalışmalar yoğun bir biçimde devam etti ve Türk-Bulgar dil ilişkileri de çok yönlü ele alındı. Bu konuda ciddi çalışmalar yapanlardan Kiril Mirçev’in (34) , Alf Grannes’in (35) ve daha birçok araştırmacının adı zikredilebilir. Kiril Mirçev Türk-Bulgar dil ilişkilerini tarihî süreç içinde ele alarak XIX. yüzyılın ikinci yarısında başlayan ve daha sonraları da devam eden arındırma çabaları sayesinde Türkçe alıntılarının durumunu, bunların çoğunun yerini Rusça vb. kelimelerin aldığı göstermiştir. K. Mirçev, Türkçe alıntılarının morfolojik açıdan Bulgarca uyumuna değinmiştir. A. Grannes, eserinin Ön Söz’ünde bu alanda araştırmaların sırf Slavistler tarafından yapıldığını ve bu yüzden de araştırmalarda birtakım eksikliklerin bulunmasının doğal olduğunu vurgulamakta, bununla ilgili de T. Kowalski’nin 1932’de söylemiş olduğu fikrini hatırlatarak Oryantalistler tarafından bu konuda çok az yapıldığına, onların katkılarının da sadece Slavistlerin hatalarını göstermekten ibaret olduğuna dikkati çekmektedir. Bulgarcadaki Türkçe deyimler konusunda da çalışmalar yapılmıştır. Bu alanda yayımlanmış yazılardan Tsvetana Makedonska’nın (36) araştırması önemlidir. Türkçe deyimler konusu Petir Miyatev’in de bir yazısında ele alınmıştır (37)

XIX. yüzyılın ortalarından başlayarak günümüze kadar süregelen Bulgarca’yı özleştirme çabalarına rağmen, bu dilde binlerce Türkçe kelime varlığını korumaya devam etmektedir. Türkçe alıntılarının birçoğu Bulgarca’da vatandaşlık kazanmış, bunların yabancı kelime veya alıntı olduğu da, uzmanlar dışında, Bulgar halkı tarafından bilinmemektedir. Son yıllarda totaliter rejimlerin ortadan kalkması ve serbest pazar ekonomisinin, açık toplum unsurlarının faaliyete geçirilmesi, dil durumunu da etkiledi. Sadece yabancı, özellikle İngiliz-Amerikan dillerinden kelimelerin alınmasıyla kalmayıp, aynı zamanda yazı dilinde, ağız ve argolardan da kelimelerin kullanılmasında liberal bir tutum izlenmektedir. Lengüistik purizme karşı bir tepki olan bir sürecin Bulgarca’da da izlenmesi mümkündür. Dil purizmine karşı tepki, Türkçe alıntılarının da yeniden hayata geçirilmesi ve bunların özellikle basında çıkan yazılarda yeni yeni fonksiyonlar üstlenerek sık sık kullanılmalarıyla da ifade edilmektedir. Birkaç yıl öncesine kadar Bulgar dilinin arkayık katmanlarında bulunan ve tarihî konulu eserler dışında rastlanmayan Türkçe alıntılar, bugün sık sık kullanılan, aktif dil unsurları olarak Bulgar yazı dilinde ve özellikle basın

33 Цонев, Беню, История на българския език, II, III, София, 1934.

34 Мирчев, Кирил, Историческа граматика на българския език, Второ издание, 1963.

35 Grannes, Alf, Turco-Bulgarica. Articles in English and French concerning Turkish influence on Bulgarian, Harrassowitz Verlag-Wiesbaden, 1996.

36 Мaкeдoнска, Цвeтaнa, Турски фpaзeoлoгични зaeмки в бългapскиe език, Бългapскиe език XVI, 322-331.

37 Miyatev, Petir, Türk ve Bulgar Dilleri Arasında Çağdaş Dil İlişkileri, XI. Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildirilerden Ayrışım, Ankara, 1968.

dilinde önemli yere sahiptirler. Basından birkaç örnek verelim: averin (yaver), zaptie (zaptiye), pazvant (pazvant), teferiç (teferrüç, piknik), harimiya (harami), yatagan (yatağan) vb. Türkçe leksik unsurların Bulgarca’daki önemi yeniden ortaya çıkmakta ve yeni araştırmalara konu olmaktadır. Böyle çalışmalardan biri de Vesela Krsteva³⁸ tarafından hazırlanmış Çağdaş Bulgar Basınında Türkçe Kelimeler Sözlüğüdür ve 2000 yılında Sofya’da basıldı. Sözlüğün Ön Söz’ünde şunları okuyoruz: “Türkçe kelimelerde rahatsız edecek hiçbir şey yoktur. Altı yüzyıldır bunlar dilimizde varlığını sürdürmekte ve dilimizi süslemekte, zenginleştirmektedir. Türkçe kelimelerden birçoğu Bulgarca sinonimlerinden çok daha ahenkli ve renklidir”. Vesela Krsteva’nın söz konusu sözlüğünü de Alf Grannes, Kjetil R. Hauge ve Hayriye Süleymanoğlu’nun (Yenisoy’un) hazırladıkları Bulgarca Türkçe Kelimeler Sözlüğü izledi³⁹.

Uzun yılların bir ürünü olan bu büyük eserde varyantlarıyla birlikte 7427 Türkçe kelime vardır. Sözlük, Türk dilinin ve Bulgar dilinin tarihî leksikolojisine ışık tutmaktadır”

https://www.researchgate.net/profile/Erhan_Suleymanoglu/publication/278584856_Prof._Dr._Hayriye_S._Yenisoy%27s_Work/links/5581630f08ae607ddc330c1a.pdf

“1930 yılında Danimarkalı bilim adamı Kristian Sandfeld, Türk-Balkan dil ilişkilerini konu alan *Linguistique balkanique* adlı eserini yayımlar. Bu eserde, Sandfeld, Türkçe, Grekçe, Bulgarca, Sırpça, Arnavutça, Romence arasındaki karşılıklı ilişkileri gözden geçirmiştir. Sandfeld, Türkçe kelimelerin, Balkan dillerine uzun bir zaman diliminde geçtiğini ve Balkan dillerinde var olan alıntılarının bir bölümünün bir dilden bir dile direkt olarak geçmeyerek bir başka Balkan diline geçtiğini vurgulamaktadır.”

http://www.jasstudies.com/Makaleler/775591247_47K%C4%B1rba%C3%A7Sel%C3%A7uk-895-911.pdf

Google

“Türkçenin Bulgarcaya etkisi”